

Luku 17

Nykyäikää etsimässä

Oppikirjan sivut 161-167

Titanic ja edistysusko

1800-luvun edistysuskon ja sen päättymisen käsittelyyn soveltuu erinomaisesti James Cameronin elokuva Titanic (1997). Elokvasta saa enemmän irti, jos opiskelijat ovat lukeneet etukäteen oppikirjasta luvun 17. Nykyaikaa etsimässä.

Katsotaan elokuvasta kohtaus, jonka alussa laiva lähtee Englannista ja joka päättyy Jack Dawsonin huudahdukseen laivan keulassa. Kohtaus kestää noin 12 minuuttia. Ohessa on kohtaukseen liittyviä pohdintatehtäviä.

- n. 20.30 – 32.00
- n. 1.16.45 – 1.19.30
- Levy 2: n. 5.00, 18.00 ja 49.00 – 54.20

Titanic ja edistysusko

Katsokaa kohtaaus elokuvasta Titanic (1997).

1. **Miten usko jatkuvaan edistykseen ilmenee kohtauksessa?**
2. **Kuinka Titanicin kävi?**
3. **Millä tavalla Titanicin kohtalo kuvastaa edistysuskon hiipumista 1900-luvun alussa?**

Mitkä muut tekijät vaikuttivat edistysuskon hiipumiseen?

3

Vastaukset:

1. Uskotaan, että Titanic on uppoamaton.

- Elokuvaa voi tulkita siten, että Titanic on yhtä kuin edistys.
- Laivan koneet ilmentävät tekniikan edistysaskeleita, ja koneiden kiihtyvän vauhdin voidaan katsoa symboloivan edistyksen kiihtymistä.
- Laivan kapteeni juo kahvia rauhassa ja luottavaisena komentosillalla, kun laiva kiihdyttää täyteen vauhtiin.
- Jack Dawson levittää kätensä ilmaan laivan keulassa ja huutaa: "Täältä tullaan, maailma on minun!"

2. Titanic upposi neitsytmatkallaan osuttuaan jäävuoreen.

3. Uppoamaton laiva uppoaa. Ihmiset ovat epätoivoisia tuhon edessä.

Tehtävä 1. Perustele väite: Usko edistykseen heikkeni 1900-luvun alussa.

1. Kulttuurieliitti pelkäsi edistyksen pysähtyvän. Teollistuminen tappaa luovuuden!

– Nietzsche: massojen halveksunta ja yli-ihminen

2. Teollisen yhteiskunnan pelättiin hävittävän luovan yksilöllisyyden.

– Freud: alitajunta, vietit, vaistot...

→ Titanicin uppoaminen.

→ Teollinen IMS.

Tehtävä 1. Perustele väite: Usko edistykseen heikkeni 1900-luvun alussa.

- **Kulttuurieliitti pelkäsi edistyksen pysähtyvän.**
- **Teollisen yhteiskunnan pelättiin hävittävän luovan yksilöllisyyden.**
- **Uppoamattomaksi rakennetun valtameriristeilijän Titanicin uppoaminen heikensi edistysuskoa.**
- **Yhä tehokkaammaksi kehitettyjen aseiden avulla tuhottiin valtavasti ihmisiä IMS:ssa.**

Leset die bevölkerungspolitischen Aufklärungsschriften der N.S. Volkswohlfahrt!

Die Broschüre „**Gesunde Eltern — gesunde Kinder!**“ enthält den Wortlaut des **Gesetzes zur Bekämpfung erkrankten Nachwuchses und seiner Begründung.**

Zu beziehen durch die Ortsgruppen der N.S.D.A.P. und alle Postämter / Preis 10 Pfennig N.S. Volkswohlfahrt • Angehörige: Berlin 1933, Reichstag

Tehtävä 2.

Vertaile fasistista ja sosialistista ihmisihannetta. Yhteistä?

- Molemmissa yksilön tuli palvella valtiota.**
 - Molemmissa ihmisten tuli olla ahkeria ja ruumiillisesti hyvässä kunnossa, jotta he pystyivät työskentelemään valtion päämäärien hyväksi.**
- socrative.com Room 273010**

Kansallissosialistinen mainos vuodelta 1934 (s. 164)

Gesunde Eltern -

Gesunde Kinder!

Leset die bevölkerungspolitischen Aufklärungsschriften der N. S. Volkswohlfahrt!

Die Broschüre „Gesunde Eltern — gesunde Kinder!“ enthält den Wortlaut des Gesetzes zur Bekämpfung erkrankten Nachwuchses und seiner Begründung.

Zu beziehen durch die Ortsgruppen der N. S. D. A. P. und alle Postämter / Preis 10 Pfennig

N. S. Volkswohlfahrt • Reichführung: Berlin 020, Reichstag

Mitä kansallissosialismille tyypillisiä piirteitä kuvassa on?

Leset die bevölkerungspolitischen Aufklärungsschriften der N.S. Volkswohlfahrt!

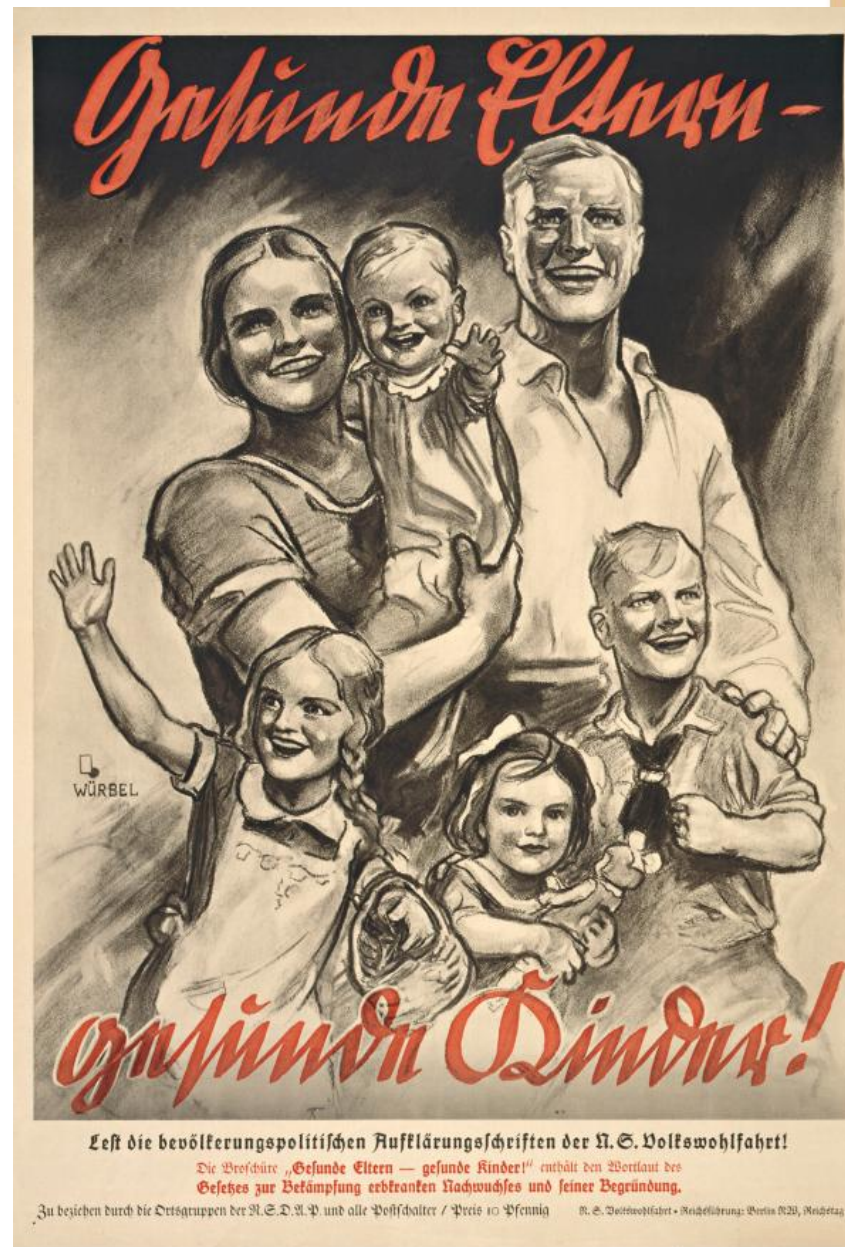
Die Broschüre „Gesunde Eltern — gesunde Kinder!“ enthält den Wertlauf des Gesetzes zur Bekämpfung erbkranken Nachwuchses und seiner Begründung.

Zu beziehen durch die Ortsgruppen der N.S.D.A.P. und alle Postämter / Preis 10 Pfennig R. S. Volkswohlfahrt • Reichsleitung: Berlin NW, Reichstag

- Kuvassa on ihanteellinen iloinen saksalainen perhe: neljä lasta, isä ja äiti.
- Perheen ihmiset ovat iloisia ja hyväkuntoisen näköisiä.
- Natsi-Saksassa oli kotiäiti-ihanne.

- Perhe on ahkera (tytön kori) ja valmiina ponnistelemaan yhteisen tulevaisuuden eteen.
- Pimeys on jäänyt taakse ja valoisa tulevaisuus loistaa heidän kasvoiltaan. Vauva kurottaa iloisena kohti tulevaisuutta.
- Perheen poika on pukeutunut jonkinlaiseen univormuun ja näyttää olevan vanteraa tekoa.

**Wiktorija Belakowskajan maalaus Teräshevonen
Ukrainan pelloilla vuodelta 1927. (s. 163)**

Wiktorija Belakowskajan maalaus Teräshevonen Ukrainan pelloilla vuodelta 1927. (s. 163)

- **Maalaus antaa positiivisen kuvan valtion tilanteesta: peltoja on paljon ja ne ovat hyvässä kunnossa.**
- **Siinä kuvataan "realistisia" arkisia aiheita.**
- **Työtä tehdään iloisesti hymyillen eli taiteeseen liittyy poliittinen kannanotto.**
- **Myös naiset osallistuvat sosialismin rakentamiseen.**
- **Maalauksessa korostetaan Neuvostoliiton kehittyneisyyttä (esimerkiksi traktori).**

Tehtävä 2

Vertaile fasistista ja **socialistista** ihmisihannetta.

- **Fasismissa arvostettiin perinteisimpiä sukupuolirooleja ja naisen ihanne oli terveitä lapsia synnyttävä kotiäiti.**
- **Kansallissosialismin ihanteisiin kuului myös "rotupuhtaus".**
- **Sosialismin ihanteen mukaisesti nainen oli tasa-arvoinen miehen kanssa ja työskenteli esim. pelloilla ja tehtaissa.**

Fasismien ja sosialismin ihmisihanteet?

Yhteistä:

- Työteliäs
- Uhrautuva
- Epäitsekäs
- Ahkera
- Nuori
- Voimakas
- Terve
- Sotilaallinen
- Valtion etu tärkein!!!

Eroina:

- Rotuoppi (fasismi)
- Nationalismi (fasismi)
- Yhteisomistus (sosialismi)
- Sukupuolten tasa-arvo (sosialismi)

1920-1930 –luvulla totalitarismi

Maon mausoleumi Pekingissä, taivaallisen rauhan aukiolla

Kommunistisen Kiinan parlamentti
Pekingissä, Taivaallisen rauhan aukiolla

Ho Chi Minh mausoleumi Hanoissa, Vietnamissa

Realismi vs. sosialistinen realismi

Realismi vs. sosialistinen realismi

- **1800-luvun realismi**

- totuudenmukaisuus

- ikävät asiat peittelemättä

- teollistumisen ajan todellisuus

- Kuvattiin kaupunkien ja maaseudun työläisiä tuoden työn kovuuden ja köyhyyden esiin.

Realismi vs. sosialistinen realismi

- **Sosialistinen realismi**

- ei kuvannut yhteiskuntaa realistisesti
- taiteella oli poliittinen tarkoitus
- kuvasi työtä tekeviä ihanteellisesti (iloisesti työtä tekevinä ihmisinä)
- aiheena työn sankarit, sosialismin saavutukset ja sosialismin arvot (esim. tasa-arvo, maailmanrauha)
- kuvasi yhteiskuntaa ja sosialististen maiden hallitsijoita positiivisessa valossa

Tehtävä 4.

Pohdi, millainen on demokraattisen valtion ihmisihanne.

- **yksilöllinen**
- **omia vahvuuksiaan hyväksi käyttävä**
- **kiinnostunut yhteisistä asioista**
- **suvaitsevainen**
- **kunnioittaa yhteiskunnan perusarvoja**
- **aktiivinen kansalainen, joka on valmis käyttämään omia oikeuksiaan ja kehittämään yhteiskuntaa**

Demokraattinen valtio?

- = **Kansanvalta**
- = **Kansalaisten osallistuminen**
- = **Kansalaisten perusoikeudet**
- = **Poliittiset vaikutusmahdollisuudet**
- = **Vapaat vaalit, monta puoluetta**
- = **Yleinen ja yhtäläinen äänioikeus**
- = **Kansan luottamus (=parlamentarismi)**
- = **Vallan kolmijako**
- = **Sanan- ja ilmaisunvapaus**

Totalitarismin tunnusmerkkejä

Salaisen poliisin urkinta ulottuu ihmisten yksityiselämään saakka.

Koulujärjestelmä toimii indoktrinaation välineenä.

Hallitsevalla eliitillä on runsaasti etuoikeuksia.

Yksilö on alistettu yhteisölle.

Yhteiskunta on sotilaallisesti järjestetty ja jyrkästi hierarkkinen.

Etnisiä ja muita vähemmistöjä vainotaan.

Kulttuurielämä, tieteet ja taiteet on alistettu palvelemaan virallista totuutta.

Yhden puolueen valta, muut puolueet on kielletty.

Kaikki valta on keskitetty diktaattorille, puolueen johtajalle.

Edustuksellinen demokratia on lakkautettu.

Kansalaisvapaudet on tukahdutettu, oppositioita vainotaan.

Vallanpitäjien arvostelu on kielletty.

